

Sygn. akt VI GC 301/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Barbara Frankowska

Protokolant: st. sekr. sądowy Małgorzata Zawilo

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2015 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: **T. N.**

przeciwko: **P. F.**

o zapłatę

I. **z a s ą d z a** od pozwanego P. F. na rzecz powoda T. N. kwoty:

1. 42.860,70 euro (czterdzieści dwa tysiące osiemset sześćdziesiąt euro 70/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 7 lipca 2015 r. do dnia zapłaty,
2. 1.819,74 zł (jeden tysiąc osiemset dziewiętnaście złotych 74/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 7 lipca 2015 r. do dnia zapłaty,

II. **z a s ą d z a** od pozwanego na rzecz powoda kwotę 9.070 zł (dziewięć tysięcy siedemdziesiąt złotych) tytułem kosztów procesu.

Sygn. akt VI GC 301/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 18 grudnia 2015r.

Powód Tomasz L. N., pozwem z dnia 7 lipca 2015r. (data prezentaty k. 2), skierowanym do Sądu Okręgowego w B., wniósł o zasądzenie od pozwanego Pawła W. F. kwot: 42 860,70 EUR i 1819,74 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztów procesu. W uzasadnieniu powód wskazał, że dochodzone pozwem roszczenie wywodzi z art. 299 k.s.h. i wyjaśnił, że w zakresie powyższej kwoty jest wierzycielem (...) Sp. z o.o. w R.. Wierzytelność ta jest objęta tytułem wykonawczym – nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym przez Sąd Okręgowy w B. w dniu 7 maja 2014r., sygn. akt VII GNC 93/14. Na podstawie tego tytułu wykonawczego powód wszczął postępowanie egzekucyjne, prowadzone pod sygn. KM (...), które zakończyło się postanowieniem z dnia 11 maja 2015 r. stwierdzającym bezskuteczność egzekucji ze względu na brak majątku spółki zdolnego pokryć zobowiązanie. Wg powoda (...) Sp. z o.o. jest niewypłacalna co najmniej od maja 2012 r., to jest od czasu nie regulowania wymagalnego zobowiązania wobec powoda. Pozwany P. F. był członkiem zarządu tej spółki (wcześniej występującej pod firmą (...) Sp. z o.o.) od 22 listopada 2011r. do 4 kwietnia 2013 r. Spółka dłużna nie posiada majątku na spłatę zobowiązań, prawdopodobnie nie prowadzi ksiąg rachunkowych, bo nie składa sprawozdań finansowych do

akt rejestrowych. Odnośnie wysokości roszczenia powód wyjaśnił że składa się nie należność główna z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu oraz kosztami postępowania egzekucyjnego.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu zarzucając w pierwszej kolejności niewłaściwość Sądu Okręgowego w B., a merytorycznie w odniesieniu do żądania pozwu przedawnienie roszczenia (wg pozwanego roszczenie stało się wymagalne w dniu 13 maja 2012r., co oznacza, że przedawniło się w dniu 13 maja 2015r.), przejście zobowiązań spółki na nowego prezesa zarządu - F. N., który po odwołaniu pozwanego z tej funkcji w dniu 20 marca 2013 r., znał sytuację finansową spółki, bo przejął jej całą dokumentację finansową i wiedział o konieczności zwrotu na rzecz powoda kwoty 21 000 EUR. Ponadto pozwany zarzucił, że w jego ocenie - w czasie kiedy spółka zaciągnęła zobowiązanie - jej sytuacja była bardzo dobra, a krótkotrwale wstrzymanie płacenia długów wskutek przejściowych trudności nie jest podstawą do ogłoszenia upadłości. W czasie kiedy pozwany był prezesem zarządu spółka nie była w stanie niewypłacalności. Zobowiązanie Spółki wobec powoda wynika z kontraktu mającego związek z ukraińskim przedsiębiorstwem, któremu Spółka (...) przekazała wpłaconą przez powoda zaliczkę. Po przelaniu należności kontakt z ukraińskim przedsiębiorstwem urwał się, o czym powód był informowany. Pozwany podjął wszelkie działania w stosunku do ukraińskiego kontrahenta w sprawie odzyskania należności, które nie przyniosły rezultatu. Spółka zaś poza zobowiązaniem wobec powoda regulowała na bieżąco wszystkie inne zobowiązania.

Postanowieniem z dnia 1 września 2015r. sprawa została przekazana do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Rzeszowie (k. 64).

W toku procesu obie strony podtrzymały swoje stanowiska w sprawie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód jest przedsiębiorcą prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...) (wydruk z CEIDG k. 9). W ramach prowadzonej działalności gospodarczej powód nawiązał współpracę z (...) Sp. z o.o. (po zmianie nazwy: (...) Sp. z o.o.) zawierając w dniu 25 lutego 2012 r. kontrakt numer (...) na dostawę granulatu paliwowego z łupin słonecznika (kontrakt k.95 – 99). Na podstawie tego kontraktu powód wpłacił na rzecz Spółki zaliczkę w wysokości 21 000 EUR na podstawie wystawionej faktury ProForma. Część tej zaliczki, a to w kwocie 19 000 EUR została przez spółkę (...) przekazana ukraińskiemu kontrahentowi, który miał być dostawcą towaru. Ukraiński dostawca nigdy towaru nie dostarczył wobec czego spółka nie wywiązała się z kontraktu z powodem, a uiszczonej przez niego zaliczki nie zwróciła. Spółka nie miała środków na zwrot zaliczki nawet w części jaka nie została przekazana na Ukrainę (2.000 EUR). Spółka podjęła starania w celu odzyskania zaliczki przekazanej ukraińskiemu kontrahentowi, ale nie przyniosło to żadnych efektów (zeznania powoda i pozwanego, faktura ProForma z dnia 16.03.2012r. nr (...) k. 94, umowa z dnia 18.10.2012r. pomiędzy Spółką a firmą (...) R. J. z dnia 18.10.2012r. k. 90).

Powód w związku z powyższym wniósł przeciwko Spółce (...) pozew do Sądu Okręgowego w B. i w postępowaniu prowadzonym pod sygnaturą VII GNc 93/14 uzyskał prawomocny tytuł wykonawczy w postaci upominawczego nakazu zapłaty z dnia 7 maja 2014r. na kwotę należności głównej 31 000 EUR z ustawowymi odsetkami od dnia 13 maja 2012r. do dnia zapłaty i kosztami postępowania w kwocie 1637,50 zł (tytuł wykonawczy k. 10). Na podstawie tego tytułu wykonawczego powód wszczął postępowanie egzekucyjne prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w R. pod sygnaturą akt KM (...) które ostatecznie okazało się bezskuteczne i zostało umorzone postanowieniem z dnia 11 maja 2015 r. Poniesione przez powoda koszty postępowania egzekucyjnego wyniosły 176,24 zł (adnotacja Komornika na tytule wykonawczym k. 11, postanowienie z dnia 11.05.2015r. k. 12).

Dłużna wobec powoda spółka początkowo miała firmę (...) Spółka z o.o., a później zmieniła nazwę na (...) Sp. z o.o. Pozwany P. F. został wpisany do rejestru jako wspólnik i prezes jednoosobowego zarządu w dniu 22 listopada 2011r., a wykreślony w dacie 4 kwietnia 2013r. Obecnie wspólnikiem i członkiem zarządu jest B. P.. W rejestrze nie uwidoczniło żadnych wzmianek o złożonych dokumentach (pełny odpis z KRS nr (...) k. 22-26). W okresie, gdy wspólnikiem i prezesem zarządu Spółki był pozwany księgowość prowadziła firma zewnętrzna, a pozwany nie potrafił wyjaśnić dlaczego do rejestru nie składano sprawozdań finansowych (zeznania pozwanego).

Aktem notarialnym z dnia 20 marca 2013r. Rep. A (...) (k. 110-11) stanowiącym protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (...) Sp. z o.o., w związku z umową sprzedaży udziałów z tej samej daty (k. 115-116), pozwany P. F. został odwołany z funkcji prezesa zarządu tej Spółki, a powołany w to miejsce został F. N. (uchwała nr (...) k. 113). W tym samym dniu nowy prezes zarządu podpisał pismo potwierdzające wiedzę, że Spółka (...) zobowiązana jest do zwrotu pozwanemu kwoty 21.000 EUR wraz z należnymi karami umownymi i odsetkami. Ponadto ma zobowiązania wobec innego podmiotu z wyroku z dnia 8.10.2012r. (pismo k. 109). Z momentem sprzedaży udziałów przez pozwanego jedynym wspólnikiem (...) Sp. z o.o. stał się J. W., który deklarował pozwanemu, że mając kontakty na Ukrainie poczyni starania w celu odzyskania przekazanych tam środków i zaspokoi należności powoda, co ostatecznie nie miało miejsca (zeznania pozwanego). Nabywca udziałów następnie zbył udziały kolejnej osobie – B. P.. Obecnie Spółka (...) nie prowadzi żadnej działalności, pod adresem wynikającym z KRS wyprowadziła się w marcu 2014r. nic nie pozostawiając poza zaległościami czynszowymi, żadna korespondencja nie jest przez nią odbierana (uzasadnienie postanowienia z dnia 11.05.2015r. k. 12, pismo pozwanego z 29.10.2015r. k. 87, zwrot korespondencji kierowanej przez Sąd do (...) Sp. z o.o. k. 152).

Ustalając powyższy stan faktyczny Sąd oparł się na w/w dowodach z dokumentów i zeznaniach obydwu stron procesu, którym w zakresie wynikającym z ustaleń faktycznych dał wiarę w całości jako spójnym, nie budzącym wątpliwości co do ich prawdziwości i treści. Sąd pominął w ustaleniach faktycznych i w ocenie różniące się między sobą w szczegółach zeznania stron w zakresie odnoszącym się do współpracy Spółki (...) z ukraińskim kontrahentem, starań czynionych przez Spółkę odnośnie odzyskania przekazanych tam środków, bo okoliczności te są bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Z tej samej przyczyny Sąd pominął dowody z dokumentów, a to: kontraktu nr (...) z dnia 10.03.2012r. pomiędzy (...) Sp. z o.o.; wyciągu z ukraińskiego rejestru państwowego osób prawnych odnośnie P. A. nr (...) i nr (...); wezwania P. A. do zapłaty; faktury (...) wystawionej przez P. A. dla (...) Sp. z o.o.; pism do Państwowej Służby Podatkowej w Ż. i Naczelnika K. Wydziału Rejonowego (...) Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Ukrainy w (...).

Sąd pominął zawnioskowany przez pozwanego dowód z dokumentacji księgowej (...) Spółki z o.o. ponieważ w okolicznościach faktycznych sprawy nie ma możliwości przeprowadzenia tego dowodu. Spółka istnieje tylko formalnie – w rejestrze KRS, nie ma żadnej znanej siedziby. Pozwany nie wskazał żadnych danych adresowych obecnego wspólnika i jednocześnie jedynego członka zarządu, prawdopodobnie obywatela Ukrainy. Pozwany dopiero na rozprawie wyraził gotowość odszukania w dokumentach danych biura rachunkowego prowadzącego księgowość Spółki, chociaż powinien był zrobić to już na etapie udzielania odpowiedzi na pozew. Zresztą od czasu kiedy pozwany był wspólnikiem i członkiem zarządu Spółka dwukrotnie zmieniała skład osobowy, a także zmieniała siedzibę z W. na R., co z doświadczenia życiowego prowadzi do wniosku, że zmieniała się jej obsługa księgowa. Pozwany więc jedynie w celu wydłużenia niniejszego procesu złożył taki wniosek dowodowy dopiero na rozprawie, co dawało podstawę do jego oddalenia.

Wobec powyższego Sąd oddalił także wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości na okoliczność czy zaistniał w spółce stan niewypłacalności, a jeśli tak czy niezłożenie wniosku o ogłoszenie upadłości doprowadziło do powstania po stronie powoda szkody, bo biegły w ramach zgromadzonych w sprawie dowodów nie miał żadnego materiału, który pozwoliłby na jej opracowanie. Podkreślić należy, że pozwany sam będąc wspólnikiem i członkiem zarządu (...) Sp. z o.o. nie wypełniał podstawowego obowiązku jakim było składanie sprawozdań finansowych do KRS, w toku procesu zaś nie potrafił wskazać terminowo (w odpowiedzi na pozew) gdzie znajduje się dokumentacja księgowa Spółki, a niewątpliwie w sprawie jest, że obecnie w sensie faktycznym dłużna wobec powoda spółka nie istnieje.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Podstawą prawną powództwa jest art. 299 § 1 ksh zgodnie, z którym jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania.

Przewidziana w w/w przepisie odpowiedzialność członków zarządu spółki jest konsekwencją znaczącej pozycji zarządu w strukturze organizacyjnej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Odpowiedzialność ta charakteryzuje

się tym, że dotyczy ona zobowiązań spółki względem wierzycieli, a nie poniesionej przez nich szkody (choć charakter tej odpowiedzialności jest sporny w doktrynie i orzecznictwie). Jest to bez wątpienia odpowiedzialność subsydiarna, gdyż uzupełnia ona odpowiedzialność spółki za jej zobowiązania, jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna. Dopiero wówczas wierzyciele spółki mogą się zaspokoić z majątku członków zarządu, którzy to ponoszą odpowiedzialność osobistą za całość zobowiązań spółki całym swoim majątkiem. Odpowiedzialność ta ma charakter odszkodowawczy ponieważ jej celem jest naprawienie szkody wyrządzonej wierzycielowi poprzez niemożność wyegzekwowania wierzytelności z majątku spółki – obniżenie potencjału majątkowego spółki (tak m.in. orz. SN z 28.11.2003r., IV CK 226/02, niepubl.; orz. SN z dnia 22.06.2005r., III CK 678/04, niepubl.; wyrok SN z dnia 14.06.2005r., V CK 719/04, Lex nr 405563).

Odpowiedzialność z art. 299 ksh obejmuje wszystkich członków zarządu, którzy pełnili tę funkcję w chwili powstania zobowiązania, a także członków, którzy są zarazem współnikami spółki (por. wyrok SN z dnia 14.02.2003r., IV CKN 1779/00, OSNC 2004/5/76).

W przedmiotowej sprawie pozwany był w chwili powstania zobowiązania zarówno współnikiem jak i członkiem zarządu (...) Sp. z o.o., co było w sprawie bezsporne.

Przesłanką odpowiedzialności z art. 299 ksh jest bezskuteczność egzekucji przeciwko spółce. Należy w tym miejscu podkreślić, że wierzyciel wytaczający powództwo nie musi udowadniać poniesienia jakiegokolwiek szkody. Najczęściej chodzi o sytuację niezaspokojenia roszczeń w postępowaniu egzekucyjnym. Egzekucja okaże się bezskuteczna przede wszystkim wówczas, jeżeli nie uzyskano zaspokojenia z jakiegokolwiek składnika majątku spółki, a nie całej masy majątku. Bezskuteczność egzekucji może być wykazana za pomocą różnych środków dowodowych (tak wyrok SN z dnia 26.08.2009r., I CSK 34/09, OSNC-ZD 2010/2/57). Powód dołączył do pozwu odpis postanowienia Komornika Sądowego z dnia 11 maja 2015r. o umorzeniu postępowania egzekucyjnego prowadzonego pod sygn. KM (...) przeciwko (...) Sp. z o.o. wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji. Postępowanie to było prowadzone z wniosku powoda przeciwko Spółce w oparciu o tytuł wykonawczy wydany w sprawie VII GNc 93/13 Sądu Okręgowego w B..

Pozwany nie zakwestionował wysokości zobowiązania i jego wyliczenia. Jedynie więc na marginesie trzeba wskazać, iż w niniejszym procesie sąd nie ma możliwości badania czy określone nim zobowiązanie istnieje, a jeśli tak to w jakim rozmiarze. Okoliczności te mogą być bowiem przedmiotem postępowania wszczętego wniesionym powództwem przeciwegzekucyjnym (tak orz. SN z dnia 17.07.1997r., III CKN 126/97, OSP 1998/3/62). Natomiast nie ulega wątpliwości, że zobowiązanie wobec Spółki dochodzone od członka zarządu w trybie art. 299 ksh obejmuje także odsetki i koszty postępowania oraz egzekucji. Przyjmuje się bowiem, że członek zarządu odpowiada wobec wierzyciela Spółki za szkodę poniesioną z powodu doprowadzenia do niewypłacalności.

Reasumując powyższe uznać należy, że powód wykazał przesłanki odpowiedzialności pozwanego z art. 299 § 1 ksh.

Pozwany niezasadnie zarzucił przedawnienie roszczenia, chociaż generalnie zgodzić się należy z pozwanym, że termin przedawnienia wynosi 3 lata. Nie biegnie on jednak od wymagalności roszczenia powoda wobec Spółki, jak przyjmuje to pozwany. Jest to odrębne roszczenie powoda wobec członka zarządu i termin jego przedawnienia najwcześniej rozpoczyna bieg od uzyskania przez wierzyciela świadomości, że wyegzekwowanie długu do spółki jest niemożliwe (tak SN w wyroku z dnia 31.01.2007r. sygn. akt II CSK 417/06). Niewątpliwie więc roszczenie powoda nie jest przedawnione, bo pozew został złożony w dniu 7 lipca 2015r., a umorzenie bezskutecznej egzekucji wobec Spółki nastąpiło w maju 2015r.

Członek zarządu może zwolnić się z odpowiedzialności wobec wierzyciela spółki jeżeli wykaże przesłanki ezgeneracyjne wymienione w art 299 § 2 ksh, czyli że:

- we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe, albo

- niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego nie nastąpiło z winy członka zarządu, albo

- pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcia postępowania układowego wierzyciel nie poniósł szkody.

Ciężar dowodu ich wykazania obciąża członka zarządu – pozwanego (art. 6kc).

W toku procesu pozwany nie wykazał żadnej z w/w przesłanek zwolnienia z odpowiedzialności wobec powoda. Zgonie z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003r. prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. nr 60 poz. 535 z późn. zm., dalej: upin) dłużnika uważa się za niewypłacalnego, jeżeli nie wykonuje swoich wymagalnych zobowiązań. Twierdzenia pozwanego o dobrej kondycji finansowej spółki pozostają w sprzeczności z faktem braku zapłaty wymagalnej wierzytelności. Pozwany zeznał, że działalność pożyczkowa Spółki była dofinansowywana przez ojca pozwanego. Na sfinansowanie bieżącej działalności przeznaczona została także część zaliczki uiszczonej przez powoda, której nie przekazano ukraińskiemu kontrahentowi (2.000 EUR). Niewątpliwie też powód nie był jedynym wierzycielem Spółki, skoro w dacie sprzedaży udziałów w spółce i odwołania pozwanego z funkcji członka zarządu (20.03.2013r.) wierzycielem Spółki była także U. P. (nie tylko w zakresie roszczenia niepieniężnego, bo także co do kosztów procesu) i Skarb Państwa – z wyroku Sądu Okręgowego w T. z dnia 8.10.2012r. sygn. akt I C 554/12. Pozwany nie wykazał żadnymi dokumentami bądź innymi środkami dowodowymi jaka rzeczywistość była sytuacja finansowa spółki i czy istotnie nie było przesłanek do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie jej upadłości, bo fakt, że miała wymagalne i niezaspokojone zobowiązania pieniężne nie budzi wątpliwości. Pozwany nie zabezpieczył żadnej dokumentacji Spółki, jako zarząd nie wykonywał podstawowego obowiązku i nie składał w KRS sprawozdań finansowych. Nie było materiału dowodowego, aby dopuścić dowód z opinii biegłego dla wykazania braku podstaw do zgłoszenia przez pozwanego wniosku o ogłoszenie upadłości Spółki, bo nie było dokumentacji, którą można było poddać badaniu.

Nie można przyjąć, że pozwany wykazał, iż bez swojej winy nie zgłosił wniosku o ogłoszenie upadłości. Pozwany brak swojej winy upatrywał w tym, że w jego ocenie podjął wszelkie możliwe działania w celu odzyskania pieniędzy przekazanych nieuczciwemu kontrahentowi na Ukrainie. Nie do tego jednak sprowadza się ta przesłanka egzoneracyjna. Niewątpliwie Spółka odpowiada wobec powoda z tytułu zawartego z nim zobowiązania niezależnie od swoich zobowiązań i roszczeń wobec własnych kontrahentów. Nie ma więc znaczenia informowanie powoda, że jego zaliczka została przekazana na Ukrainę i uprzedzenie, zwrot nastąpi po odzyskaniu należności. Nawet najstaranniejsze działanie pozwanego jako członka zarządu w celu odzyskania pieniędzy nie mają znaczenia zarówno w odpowiedzialności Spółki wobec powoda, a następnie pozwanego jako członka zarządu za zobowiązanie, którego Spółka nie zaspokoila. Pozwany nie naprowadził i nie udowodnił żadnych okoliczności, że nie ponosi winy za niezgłoszenie w odpowiednim czasie wniosku o ogłoszenie upadłości. To samo dotyczy ostatniej przesłanki egzoneracyjnej, czyli że mimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości powód nie poniósł żadnej szkody. Twierdzenia te pozostały zupełnie gołosłowne, bo zdecydowanie same twierdzenia i zeznania pozwanego nie są wystarczające dla udowodnienia powyższego.

W tych okolicznościach powództwo uwzględniono w całości na mocy art. 299 § 1 ksh, o czym orzeczono w pkt I wyroku.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu znajduje uzasadnienie w art. 98 § 1 kpc, a zasądzona kwota to opłata sądowa od pozwu.